

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Saxonia Catholica, Hoc Est Christianae Fidei, Qvam Ad
Salvtem Animarvm Aviti Avgvstae Domvs Saxonicae
Principes, Reges, & Imperatores coluerunt, Gloriosa
Confessio**

Cutsemius, Petrus

Coloniae Agrippinae, 1621

Rvdolphvs Habspurgensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11884

SAXONIA CATHOLICA. II 3

XXIII, vsq; ad tempora Domini Rudolphi. Huc vsq; Fragm. Hist. Author.

ALPHONSVS
Hispanus.

CVM Richardo quoq; electus fuit à nonnullis Alphonfus, Rex Castiliæ, sed qui turbulenta videns apud Germanos tempora, & funestos aliorum exitus, sponte celsit, & renunciauit. Quos inquam post Fridericum II. omnes scriptorum plerique silentio prætereunt, vel saltem Catalogo Romanorum Regum, & Imperatorum non inserunt.

RVDOLPHVS
Habsburgensis.

ELECTVS est tandem pacificè Francofurti, absens, in Regem Romanorum cõcordi Principum eorum, qui hodie soli ius eligendi habent consensu, & suffragijs Rudolphus, Comes Habsburgensis ex vetustissima stirpe Pharamundi, Franconiæ Ducis, antiquissimorum Regum Galliæ scil. Merouingorũ, item Austrasiæ, Burgundiæ, &c. progenitoris, oriundus, pridie* Cal. Octob. Anno 1273. per Ludouicũ II. Comitem Palatinum Rheni, &c. in cuius eligentis vocem alij com-promiserant, & vota sua contulerant Archi-

* in crastino Michaelis, vt habet chron. Colmar. part. 2. fol. 40.

H 3

episco.

episcopi Moguntinus, Coloniensis, & Treu-
rensis: Dux Saxonie, & Marchio Brandebur-
gensis. Solus in ista Dieta personaliter absuit
Ottocarus, Rex Bohemiae, credo ex inuidia,
quae postea in apertum exaruit bellum. Sic re-
ferunt Alb. Argent. Cuspin. & alij: imò sic
gestum in publicis suis refert literis Auguste
datis Anno 1275 ipse Cæsar Rudolphus, lo-
quens de dicto Lud. Palat. *Concorditer extitit
compromissum &c. qui commissum huiusmodi
in se recipiens suo, & dicti Ducis (Henrici Bauari)
fratris sui, ac aliorum Principum ius in electione
habentium auctoritate, & nomine in Romanum
Regem solemniter nos elegit.* Quotquot postea
Rodolphum secuti sunt Romanorum Reges,
ab ijs duntaxat septem; omnibus, vel numero
pluribus electi fuerunt.

E quibus omnibus, vt nunc concludam,
cõstat liquidissimè, Primò; Neq; Scriptorum
testimonijs; neq; vsu, & praxi vnquã a princi-
pio eligendi Regẽ Romanorũ, ante hãc feli-
cè Diuę Mem. Cæsaris Rodulphi Habsp. ele-
ctionẽ, septẽ dũtaxat Imperij Principes Ele-
ctionis munere perfũctos fuisse, sed omnes o-
mninò vtriusq; Professionis in Imperio Prin-
cipes ac simul omnis ordinis Status nobilio-
res, quibus libuit eiusmodi comitijs interesse.

Verum tamen est, Principũ aliorumq; Re-
gni Procerũ semper gradus fuisse & differẽ-
tias, alios alijs sublimiores, & maximè Impe-
rij

rij Officialiales qui pro tēpore erāt, in electione Regis Rom. votis præualuisse, quod apertè innuere videntur duo testes antiqui, Aman- dus, Friderici I. Imp. Secretarius, in electione dicti Frid. ad an. 1152. Et Welpertus Conra- di II. Imp. in electione Lotharij. Semper e- ^{Capellanus,} tiam Ecclesiasticos Cancellarię Imperij præ- fuisse; Archiepiscopum Moguntinum sem- per primas tenuisse partes circa actum Ele- ctionis; Coloniensem circa actum Corona- tionis; Inter Episcopos authoritate præcel- luisse Episcopum Bambergensem: Inter sæculares semper eminuisse vna cum Saxo- niæ Principibus Duces Bauariæ, quibus Re- galia, & Imperij insignia, sceptrum, globus, lancea, &c. custodienda committebantur. Quæ omnia, & singula pluribus, si opus esset, explicari, & comprobari possent.

Secundò, sanctionem de Septemviratu necessariò debere ante electionem Cæsaris Rudolphi I. introductam esse: Sed quando, & quo Authore, adhuc disquirendum venit, vt personis constet sua laus, & rebus veritas. Materia hæc viro Principi, maximè Electori, cognitu non inutilis erit, nec iniucunda. Et quia fama tantæ dignitatis, tantique priuile- gij Germaniæ Principibus concessi, origo à magnis authoribus refertur ad Gregorium Papam V. natum è Saxonibus Principem, de quo instituti huius ordine dicere cępi, in gra-

tiam inclytæ Domus Saxonicæ, quæstionem illam paulò altiùs ordiendo discutiam.

I. Positio.

Principio indubitata est omnium Historicorum calculo sententia, cuius veritatem cum Catholicis Lutherani pariter & Calvinistæ vltro fatètur; nempè Imperiũ Romanũ Authoritate Sedis Apostolicę, Romę in plena cõgregatione à Græcis ad Germanos translatum esse, illudq; à Pontifice Leone III. primò omnium accepisse Carolum à corporis animique magnitudine cognominatum *Magnum*, vtriusque Franciæ Orientalis, & Occidentalis Regem, origine, & patria Germanum, natum Caroloburgi in Bauaria, educatum Ingelheimi, regnante apud Græcos Irene, Leonis IV. Imperatoris Constantinopolitani vidua, Anno Christi octingentesimo, in ipso die festo Natiuitatis. Ex multis pauca hic delibabo eius rei testimonia. Apertè tradunt hoc Annales Francorum, authore quidem, anonymo, sed à tota posteritate approbato, & Caroli Magni coætaneo, in rebus gestis ad an. 801. *Ipse autem cum die sacratissimo Natalis Domini ad Missarum solennia, Basilicam B. Petri Apostoli fuisset ingressus, & coram altari, vbi ad orationem se inclinauerat, assisteret, Leo Papa coronam capiti eius imposuit, cuncto Romanorum populo acclamante; Carolo Augusto à Deo Coronato, magno & pacifico Imperatori Romanorum, vita, & victoria.*

Pau.

Paulus Diaconus, synchronus Caroli Magni, eique notissimus lib. 23. rerum Romanarum, loquens de Papa Leone in sedem suam, Caroli Regis ope restituto; *Cæterum inquit, vicem Carolo recompensans in Imperatorem coronauit eum in templo S. Petri Apostoli perungens oleo à capite vsq; ad pedes, & circumdans Imperatoria veste, atq; corona.*

Anastafius Bibliothecarius, & Abbas Romanus, qui eodem vixit sæculo: *post hæc, inquit, adueniente die Natali Domini nostri IESU Christi in iam dicta Basilica B. Petri Apostoli omnes iterum congregati sunt: & tunc venerandissimus almiscus Pontifex manibus suis proprijs pretiosissima corona coronauit eum. Tunc vniuersi fideles Romani videntes tantam defensionem, & dilectionem, quam erga Sanctam Romanam Ecclesiam, & eius Vicarium habuit, vnanimiter altisonâ voce, Dei nutu, atque B. Petri Clauigeri regni cælorum, exclamauerunt; Carolo Pijssimo, Augusto, à Deo coronato, Magno, pacifico Imperatori vita, & victoria. Addit ibidem iuramentum, quo coronatus se Deo, & S. Ro. Ecclesiæ obstrinxit, omnibus posteris, & in Imperio successoribus solemne. In nomine Christi spondeo, atq; polliceor ego Carolus Imperator coram Deo, & B. Petro Apostolo, me protectorem, & defensorem fore huius S. Romane Ecclesiæ in omnibus utilitatibus, quatenus diuino fultus fuero adiutorio, prout sciero, poteroq; &c.*

Centuriatores Magdeburgenses Theologi, & Historici gentis Lutheranae, Cent. 8. ca. 10. col. 751. hæc acta sic referunt: *Atque ita Imperium Romanum ad Carolum & Francos (Leo Papa) transtulit, & tamen sibi reseruauit ius Franci imperandi, atque hinc factum est deinceps, ut qui imperij sceptrum acciperent, à Pontifice inaugurarentur; Estq; hæc translatio præcipuum ex miraculis Antichristi Digna notatu verba Prædicantium, quæ Serenissimus Saxoniae Elector benè signet, & attendat, quo spiritu Doctores illi loquantur, qui dum veterem recensent historiam, populo simul persuadere volunt, Augustos Domus Saxonicae Imperatores, cæterosque omnes, Imperium accepisse ab Antichristo, supremo diaboli ministro. Nonne etiam consequens est, ut Saxoniae principes Electores vnà cum reliquis, ab Antichristo sint instituti, cum ijdem homines in Ecclesiasticae Historiæ suæ progressu narrent Principes Imperij Electores similiter à Papa Romano constitutos, Cent. 10. cap. 10. pag. 546.*

Adduco postremò testimonium Prædicantis, & Historici quoq; Calvinistæ, Abrah. Bucholtzeri, cuius hæc sunt verba: *Exeunte Anno Christi 800. Carolus Francorum Rex, qui à rerum gestarum magnitudine, & gloria dictus est Magnus, atq; Ecclesiis, & scholis constitutis Religionem Christianam in Germania longè lateq; propagauit:*

pagavit : Romæ à Leone III. Pontifice Max. consecratur, & faustis populi acclamationibus salutatur Imperator Romanus, & Augustus, die natali Christi, inchoante annum 801. &c.

Hæc quidem parum concernunt Papam Gregorium Saxonem, neq; præsentem quæstionem de primæua institutione Septemviratus propriè attingunt, tamen vt Germaniæ Principes, imprimis Electores, omnis dignitatis, actionisq; suæ circa Imperiũ, Imperijq; Caput, originem sæpius recognoscant, non inutiliter spero dicta, hic præmittuntur.

Secundò æquè indubitata est & certa sententia hæc : quod quemadmodum Imperij translatio à Græcis ad Germanos, auctoritate Sedis Apostolicæ facta est, pari modo Imperij continuatio, & propagatio, successio- nisq; modus, & ordo eiusdem Sedis auctoritate semper fuerit comprobatus, vel à principio omninò institutus. Nouimus enim Carolum M. in ordine primum, non nisi Romanorum Pontificum consensu, vnctione, & coronatione, Imperium per filium, & nepotes Francos, in sanguine tenuisse, ac continua serie propagasse ad Henricum vsq; Saxonem, Carolinæ tamen familiæ cognatum, vtpote Arnulphi ex filia Luidgarde nepotem ; quâ ratione Ludouicus IV. Arnulphi filius, & in Imperio successor, Auunculus fuit prædicti Henrici, qui à Conrado absq; prole iam morituro

rituro

rituro, Rex Romanorum dictus, Imperium postea & ipse per filium, & filij filium, ac nepotem Ottonem III. Romanorum Pontificum gratia, in sanguine tenuit, ac propagavit, ita ut huc usque ipsimet Imperatores, Regesue Romanorum sibi ex familia successoribus elegerint, nominarint, constituerint, licet cum aliquo ferè respectu ad Imperij Principes, eorumque assensum.

Huius sententiæ ratio est euidens, quia eiusdem est bonitatis regnum dare, & conseruare, optimamque propagandi formam præscribere, sicuti & eiusdem est potestatis, regnum personæ ex gratia dare, & ex culpa auferre. Sed ratione missâ, inspiciamus Pontificum decreta. Et quidem in familia Caroli, cum Ludouici III. Imp. obitum accepisset Papa Iohannes VIII. Synodum Romæ indicit celebrandam mensè Maij, ad quam dum vocat Ansbertum, Archiepiscopum Mediolanensem, hæc inter alia fatur: *Quia Carolomanus corporis, sicut audiimus, incommoditate grauatus, Regnum retinere iam nequit, de noui Regis electione, ut omnes pariter consideremus, vos prædicto adesse tempore, nempe ad Calendas Maias validè oportet, & idè anteà nullum absque nostro consensu Regem debetis recipere. Nam ipse qui à nobis est ordinandus in Imperium, à nobis primum atque potissimum debet esse vocatus, atque electus.*

E quibus liquet apertè, quantumuis Imperium

rium per generis successiones annis centum & amplius in sanguine Carolino propagatum sit, non tamen absque speciali Romanorum Pontificum consensu, quoad singulas personas, id factum fuisse, sicuti neque ipsi Ottones gentis Saxonicae absque Romani Pontificis expresso privilegio idem Regnum ad suos hæredes transmiserunt, quod Centuriatores Magd. in Historia sua Ecclesiastica gratis agnoscunt, & sponte fatentur ex decreto Papæ Leonis VIII. Cent. 10. c. 16. eisdem quibus ille verbis. *Nos quoque Leo servus servorum Dei, Episcopi similiter cum cuncto clero, & universo populo Romano, omnibus ordinibus huius almae Urbis (sicut in ipsis conscriptis apparet) constituimus, confirmamus, & corroboramus, & per nostram Apostolicam Auctoritatem concedimus, atque largimur Domino Ottoni primo, Teutonico Regi dilectissimo, spirituali in Christo nostro filio, eiusque successoribus huius regni Italici in perpetuum tam sibi facultatem successorem eligendi &c. Cuius inquam indulti vigore Otto primus secundum filiū suum, secundus tertium similiter filium elegit successorem in Regnum primò, inde ad Imperium à Papa promouendum, & coronandum.*

Non tamen ignoro in vtraque familia extitisse, quos nullus Pontifex unxit, vel coronavit: è Francis * Ludouicum vltimum, & * Sigebert. Conradum I. quorum loco Imperatores ab ad an. 912
alijs

alijs in Italia numerantur ex propinquis ipsorum, VVido, Dux Spoleti, eiusque filius Lambertus, à Papa Formoso vncti, coronati, & Imperatores nuncupati, sicuti ex publicis constat eiusdem Papæ literis, itemque ex literis S. Fulconis, Rhemensis Archiepiscopi, & Martyris ad eundem Papam datis, apud Frodoardum lib. 4. histor. Rhem. cap. 2. iure quoque ijs Arnulphum prædicti Lud. Patrem, Carolomanni filium, quantumuis ab eodem Papa Formoso coronatum, accensere possumus, quia Romana Synodus sub Papa Iohan. IX. vnctionem illam factam ait per surreptionem, ideoque declarat nullam. E Saxonibus verò est Henricus I. Princeps infra statum humilis, se sacra vnctione reputans indignum, cuius hæc fuisse verba cum vnctio cum diademate ei ab Herigero, Archiep. Mogunt. offerretur, refert VVitekin. lib. 1. gest. Sax. *Satis mihi est, vt præ meis maioribus Rex dicar, & designer diuina annuente gratia, ac vestra pietate, penes meliores verò nobis vnctio, & diadema sit, tanto honore nos indignos arbitramur.* Quod de eo verum esse affirmant quoque Ditmar. li. 1. & Conradus, Abbas VVisp. in Chron. ad an. 820. *Henricus, inquit, renuit diadema, & vnctionem, solo nomine Regis contentus.*

Toleravit eos tamen Sedes Apostolica, & Reges appellari passa est; quo nomine isti, & alij, quotquot ex posterioribus ad Imperium electi,

electi, sine consecratione regnauerunt, vocandi sunt, non Imperatores, sed Reges, potius Germanorum, quam Romanorum.

Tertio non minus certa, ac indubitata est **III. Positio** tum historicorum fide, tum verò praxi, & viuua experientia, sententia hæc: quod Romanum Imperium post obitum Ottonis III. sine prole mortui deinceps propagatum fuerit per liberam Procerum * Germaniæ electionem, iuxta ordinationem, & sanctionem Papæ Gregorij V. Saxonis in plena cōgregatione Romæ, vbi tunc prædictus Otto Imp. ipse præsens erat, Anno Christi 996. factam. Non opus est eius Veritatem multis probare Authorum testimonijs, cum ipsi Magdeburgenses in historia sua Ecclesiastica eam nobiscum stabiliant, his verbis: *Gregorius vndecimo sui exilij mense pristinae dignitati per Imperatorem restitutus, suam patriam insigni aliqua dignitate ornaturus, sanxit ut penes solos Germanos eligendi Regem esset ius, ac potestas, qui post diadema à Romano Pontifice acceptum, Imperator, & Augustus appellaretur.* Cent. 10. c. 10. pag. 546. & cap. 16. pag. 720.

Sed quia historici illi apud Catholicos nullam merentur fidem (imò vix puto apud suæ religionis homines) vtpote sibi inconstantes, qui quod hic aiunt, negant * alibi, afferam * Illyr. in auctores, & testes aliquot, in quos nulla potest cadere suspicio, Germanos, & magis in-

* nonnunquam tamen etiam aliarum nationum Magnates honoris causa admissi fuerunt, non tamē vt electores, sed vt testes, vel spectatores, vt in suis carm. Guntherus Ligur. ipse prodit.

ceros,

ceros, quã fuit iste Illyricus. Iacobus V Vimphelingus, Ecclesiasticus Spirensis in sua Epitome rerum Germanicarum cap. 20. Gregorius, inquit, *Cognita Imperij imbecillitate, varietateque fortune, vtque is qui ceteris virtute præstaret, præffet etiam dignitate, sanctionem tulit, haud abnuente Ottone de Imperatore deligendo.* Albertus Crantzius lib. 4. Saxonie cap. 25. Gregorius, inquit, *ad vndecimum quo abfuerat mensẽ restitutus, acerrimam de accepta à Romanis iniuria vltionem sumpsit. Paulo enim posteaquam redierat, eam fecit de Imperatoris electione sanctionem, quam hucusque per annos iam quingentos seruatam videmus, sollicitere Germanis, qui inde Electores sunt dicti, Principem deligere, qui Cæsar tunc & Romanorum Rex dictus, si à Romano Pontifice coronabitur, Imperator Augustus appelletur.* Iohannes item Nauclerus volum. 3. Chron. gener. 34. *Itaque aiunt Gregorium quintum cognita Imperij imbecillitate, varietateque fortune, quò diutiùs apud Germanos summa potestas remaneret, illeque ceteris præffet, qui virtute, & dignitate ceteris præstaret, retulisse sanctionem de Imperatore deligendo, videlicet sollicitere Germanis Principem deligere, qui Cæsar, & Romanorum Rex appellatus, tum demum Augustus, & Imperator haberetur, cum à Rom. Pontifice benedictione præmissa coronaretur. &c. Plures, & antiquiores adduci possent, ni Germano Principi, tres isti natione Germani satisfacerent.* Hoc

Hoc tamē hic imprimis dicendum est, falli eos, & alios quotquot eidem Papæ Gregorio V. sanctionem adscribunt septemviratus, quasi ille Author sit Electoralis Collegij septem duntaxat Principum, per quos solos fit Regis Romanorum electio. Quos inter primus omnium, & reliquorum Antesignanus est, qui id claris verbis dicat, supposititius author (antiquus tamē, nec contēnendus) sub nomine S. Thomæ lib. 3. de Regimine Principum ad Regem Cypri, cap. 19. his verbis: *per Gregorium V. genere similiter Teutonicum prouisa est electio, vt videlicet per septem principes Alemanniæ fiat.* Sed vt forex se suo mox prodit indicio capite seq. 20. Vbi refert Adolpho Albertum successisse, quod contigit anno 1298. vel vt alij 1299. viginti & quatuor vel quinque annis post mortem S. Thomæ, qui obiit 1274. Et Cardinalis Bellarminus, grauisimus librorum censor, in libro suo de scriptoribus Ecclesiasticis, in S. Thoma, obseruatione 2. afferens complures rationes, cur liber iste non sit S. Thomæ, dicit etiam stylo ab illius scriptis discrepare. Quem secuti posteriores, viri alioquin graues, & eruditi, nomine sancti & Angelici Doctoris se & alios fefellerunt, sanctionem Septemvirum Principum, Cæsarem eligentium, Gregorio Papæ V. authori adscribentes.

Primò etenim hoc nullus dicit scriptor sæ- I. Ratio.

I

culi

culi istius, vel etiam sequentis ad tempora Friderici vsque II. prædecessorum exemplo à pluribus similiter electi, qui vel verbo meminerit septem Imperij Principum, penes quos sit solos ius electionis, ita vt titulus Principis Electoris Septemviri, vel nomen Septem Principum Electorum, prout ijs secundum excellentiam postea factum est iure proprium, prius fuerit inauditum.

¶ Ratio.

Secundò ipsa praxis, & experientia demonstrat Romanorum Reges à S. Henrico, qui Ottoni III. primus per Procerum electionem immediatè successit ad prædictum Fridericum inclusivè, vel, vt præsius loquar V Vilhelmum & Richardum quoq;, quos alij in ordine Imperatorum omittunt, à longè pluribus, etiam ab Abbatibus, Comitibus, alijsque nobilibus electos fuisse, ita vt omnes ordines, & feudatarij Imperij in Comitij præsetes, in gradu suo, cõmunè caput Regni Romani elegerint, quod irrefragabili historici coætaneorũ, singulorũ Regum electionis testium, fide, & authoritate supra manifestum feci. Quam eligendi præxin præter eos historia Lamberti Schaffn. insignis & veracis historici valdè illustrat. In qua lector, clarè cernit ex multiplici Regis Henrici IV. vitiositate, & speciali malignitate in Saxonie Principes, & gentem, Imperij proceres quàm plurimos; Ecclesiasticos, & laicos sæpe conuentus

uentus indixisse, & conuenisse, anno 1073. in Gerstingun. 13. Cal. Nouemb. vbi aderant Archiepiscopi; Moguntinus, & Colonienfis; Episcopi, Metensis, Bambergensis; Duces, Lotharingæ, Sueuiæ, Carinthiæ, cum Principibus Saxonæ &c. Cumque toto triduo consilia contulissent, & quid facto opus esset communi sollicitudine perquirerent, hæc postremò cunctis sententia conuenit, vt reprobato Rege, alium qui gubernando regno idoneus esset eligerent. Et post pauca ibidem: Et profectò Rudolphum ducem (Sueuorum) ibidem absque dilatione Regem constituissent, nisi ille pertinaciter resistendo iuraret, nunquam se in hoc consensurum, nisi à cunctis principibus conuentu habito. Quapropter, vti ibidem sequitur: His accensus Archiepiscopus Moguntinus, cui potissimum propter primatum Moguntinæ Sedis eligendi & consecrandi authoritas deferebatur, Principes de toto Regno Moguntiam euocauit, vt communi consilio Rudolphum ducem Regem constitueret. Rursum conuenisse ait Ann. 1076. Triburiæ 17. Kal. Nouemb. amplissimo numero, ad submouendum à negotijs regni Regem Henricum, & alium, in quem communis electio consensisset, creandum. Iterum anno sequente, 3. id. Martij, in Forcheim, eiusdem negotij causa. Et Bertholdus quidem, historicus, censura Cardinalis Bellarmini, fidelissimus, & pius, qui etiam tempore isto vixit, dicit in Chronico suo ad annum 1077,

quod Principes Regni generali colloquio apud Forchem, 3. Id. Martij habito egregium Rodolphum sibi in Regem sublimarunt, quem 7. Cal. April. coronarunt. Et vt repetendo, adhuc semel pro semper hoc in præsentia materia dicā, quid historici per Principes, vel Proceres Regni per quos electiones factas narrant, intelligāt, explicat se ipsum idem Bertoldus ad annum 1081. vbi ait: *Eodem tempore Principes Regni Teutonicorum, scilicet Archiepiscopi, Episcopi, Duces, Marchiones, & Comites, conuentu facto* Hermannum nobilem virum sibi in Regem elegerunt: ita vt quorundam ficta ista exceptio; per proceres vel primores, aut Principes Regni intelliguntur septem isti, qui hodie eliguntur Principes Electores, nullo modo subsistere possit.

* Herm.
Lucelburg.
Rodolphus enim
iste anno
præcedente obijt.

3. Ratio.

Tertiò literæ ipsorum Principum, aliorumque Germaniæ Magnatum, qui Regem hunc, vel illum elegerunt, ad Romanum Pontificem datæ, etiam aliter sonant, vt ibidem formalibus ipsorum verbis supra ex ijs ostendi, vt & ista nonnullorum opinio & cōiectura: plures scilicet etiam ex nobilibus, tempore, & loco, electionis solere conuenire addietā, sed non vt Electores, suffragiū in illa habētes, nullū hic possit habere locū. Dicunt enim isti in suis ad Papam Innocētiū III. literis Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates, & præter Principes, ipsi Alemanniæ nobiles: Philippū in
Impera

Imperatorem Romani Solij ritè , & solemniter e-
legimus, & sicut debuimus , ipsius electioni consen-
simus. Quæ postrema verba nihil aliud infe-
runt , quàm electionem ab ijs omnibus con-
corditer esse factam , & à posterioribus ma-
gis per expressum consensum , & approba-
tionem, quàm repetitam electionem. Et sunt
communis styli , imò & rationis , vt primus
eligat , in quem reliqui si concordant , con-
sentiunt. De Electione Ludouici Bauari Pe-
trus Archiepiscopus Moguntinus ad Rom.
Pontificem futurum N. * ita scribit , de se, & * Sedes e-
coelectoribus: *Nos Electores prædicti consensi-* nim eo
mus concorditer in eundem Lodouicum. Et ibi- tempore
dem in ipsa electionis forma : *Ego Petrus Ar-* vacabat.
chiepiscopus Mog. &c. eundem Lodouicum inuocat a
S. Spiritus gratia in Romanorum Regem eligo in
Imperatorem futurum promouendum. Electione
autem huiusmodi celebrata , eam Nos omnes , &
singuli Electores prædicti præsentibus approbauimus.
Fatuus autem is esset , qui ad Rom. Pontifi-
cem scriberet, se huius vel illius Cæsaris ele-
ctioni consensisse , ideoque rogare, vt talem
confirmet, nisi idem ius etiam haberet & po-
testatem dissentendi.

Alij item , qui tunc temporis ex aduerso
Ottonem IV. elegerunt, post imperij Prin-
cipes , Episcopos , & Duces rotundè dicunt:
Ego N. Abbas elegi, & subscripsi. Ego N. Comes
elegi, & subscripsi, &c.

4. Ratio.

lib. 4.
Epist. 3.

* familia
Ducum
Càringiæ,
vel Zarin-
giæ prope
Friburgū
Brisgoiæ v-
na cū titu-
lo interiit,
bona iure
heredita-
tis perue-
nerunt ad
Domum
Austriacā.

Quarto si cui fortè ex allegata praxi, literisque, & actis ipsorum Principum, quasi illi de facto aliter quàm primitus institutum fuit, ac præscriptum, processissent, adhuc scrupulus hæret, euellemus illum ei, ipsorum quoque Romanorum Pontificum, qui plenam fidem soli nobis facere possunt, testimonijs. Extant diuersæ illorum literæ ad Germaniæ Principes datæ, & inter alias, quas Gregorius VII. ad omnes Episcopos, Duces, atque Comites Teutonicos de noui Regis electione faciendâ, si Henricus (scil. IV.) in Synodo excōmunicatus non resipiscat scripsit; quo satis indicat ad eos omnes hoc ius si non equaliter tamen communiter pertinere, Et Papa Innocentius III. tantum abest, vt Episcopis, Abbatibus, Ducibus, Comitibus, alijsque Nobilibus Alemanniæ, qui in discordi electione alij pro Philippo, alij pro Ottonne, Apostolicâ authoritate confirmando, & inungendo, supplices scripserant, neget ius, & facultatem Regem Romanorum eligendi competere, vt omnino illis hoc ius disertis attribuat, adscribatque verbis, in sua super hoc negotio epistola ad Bertoldum Ducem * Caringiæ, quæ extat in cap. *Venerabilem de Electione Verum illis Principibus ius & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promouendum, recognoscimus, vt debemus, ad quos de iure, antiquâ consuetudine nos-*

citatur

citur pertinere, præsertim cum ad eos ius, & potestas huiusmodi ab Apostolica Sede prouenerit.

&c. Et quod Pontifex de ijs ipsis, qui literis suis coram ipso comparuerant, in hac sua

Epistola loquatur, constat ex verbis sequentibus. Sed & Principes (quo potiorum titulo

comprehendit omnes, qui scripserant) recognoscere debent, & utiq; recognoscunt, sicut idem

in nostra recognouere præsentia, quod ius, & auctoritas examinandi personam electam in Regem,

& promouendam ad Imperium, ad nos spectat, qui eum inungimus, consecramus, & coronamus. Vbi

patet, quàm vitiosè capituli istius titulus, vel inscriptio quadret prædictæ INNOCENTII

Epistolæ, quæ sic habet: *Electio Imperatoris spectat ad Principes Germanos, tres*

prelatos, & quatuor laicos, nisi eius author, Henr. Card. Ostiensis, aliusue iunior, Electionem per septem tales referre voluerit ad institutionem, vel usum sui temporis.

Qui error reliquis omnibus scriptorib. Henrico Ost. posterioribus, Magnis Theologis, & Iurisconsultis, alijsque Historiographis lapidem posuit offensionis, ut omnes ij existimarint septem Principum Electorum fieri mentionem à Papa INNOCENTIO III. ad quos de iure, & antiquâ consuetudine à Sede APOSTOLICA hoc eligendi ius peruenerit, authore scilicet PAPA GREGORIO, contra literam,

I 4 & men-

* Epistola hæc integritati suæ restituta est ab Antonio Augusto, & Iacobo Cuiacio, in qua Pontifex etiam ait, quod literas Principum diligenter perlegi fecit, &c.

& mentem Innocentij, qui de multò pluribus loquitur, de ijs nempe, quorum alij Philippum, alij Ottonem elegerant.

Non negarem tamen ego eundem Pontificem persensisse multitudinem Principum, aliorumque Nobilium, in Regis electione saepe confusionem, quæ in sequente schismate se nimis prodidit, parere, & peperisse; nec in discordia electum, siue suo, siue eligentium vitio inhabilem, & criminofum, facile in illa confusa eligentium multitudine amoueri, aut rursus abdicari posse, sicuti Philippus contra Apostolicam denunciationem, personæq; suæ improbationem in regimine perstitit ad mortem vsq;: Longâ etiam experientia ex successoribus Papam Gregorium IX. animaduertisse insolentem, & penitus peruersum Cæsarem à procerum multitudine institutum, non pari facilitate destitui posse, quâ eligi: quod præ oculis ille vidit in Friderico II. quem cum à Principibus exauctorari vellet, nihil tamen apud eos obtinuit, attestante Alberto in Chron. his verbis: *Papa Gregorius insolentias Imperatoris contra Ecclesiam metuens, Principes super electione alterius sollicitauit, sed nihil profecit, donec synodali sententia eum imperio priuaret Innocentius IV; ita vt priuilegium à Sede Apostolica Germanis datum, eiusdem S. Sedis auctoritate, si ijs nõ auferendum, corrigendum fuerit, & mutandum in melius.*

Quartò

Quartò admodum probabilis hinc effici-
 tur assertio; Consilium de Cæsareæ Electio-
 nis officio posthac paucioribus, nempe septē
 duntaxat Principibus eminentioribus com-
 mittendo, à Papa Innocentio IV. in generali
 Concilio Lugdunensi I. postquam in eo Fri-
 dericus II. excommunicatus, & exauctoratus
 fuit, suggestum, præceptumq; fuisse, licet ip-
 sum non statim anno primo, vel secundo, in
 electione Henrici, & V Vilhelmi, aut etiam
 Richardi, quos alii in isto turbato Imperij
 statu prætereunt, fuerit obseruatum, & tra-
 ctum in usum, tum quòd Fridericus adhuc
 viueret, tum quod pleriq; Germaniæ Princi-
 pes eum necdum desererent. Quæ hanc sen-
 tentiam probabilem faciunt rationes, sunt;

Primò, quod scriptores, quotquot in histo-
 rijs suis septem Principum Electorum ex-
 presse & nominatim eorum, qui adhuc no-
 stro sæculo eligunt, meminerunt, non ante,
 sed circa, & post illud tempus demum appa-
 ruerunt. Antiquissimus enim, & primus om-
 nium, quem videre licuit, est Albertus,
 Abbas Stadenfis, mihi tamen vehementer
 in hoc suspectus, qui historiam suam termi-
 nat ad annum 1256. quo Fridericus in die S.
 Luciae animam exhalauit. Secundus ab eo est
 Martinus Polonus, qui res gestas Pontificum
 & Imperatorum persequitur vsque ad Ho-
 norium IV. qui sedere cæpit Anno 1285.

sed neuter eorum historicè refert & indicat annum, vel authorem, quo primum cæperit hæc illorum institutio, sed occasionaliter facit septem Principum qui Romanorum Regem eligunt, mentionem, loco qui cuique in scriptis suis occurrit opportunus hoc dicendi, Stadenfis in Papa Gregorio IX. Polonus in Imperatore Ottone III. Sit cum eo tertius Henr. Cardinalis Ostiensis, Polono synchronus, de quo supra, qui similiter loco, quem putavit, congruo, * ait: *Electio Imperatoris spectat ad Principes Germanos, tres prælatos, & quatuor laicos*, ubi tamen nullos eorum nominat, neque etiam istius functionis indicat authorem, vel principium. De reliquis iunioribus nihil attinet dicere, dummodo constet de primis, vel omnium primo. Hinc inquam videtur probabile, Regis electionem per septem viros, ætate Alberti, qui primus de ea loquitur, initium accepisse.

* Decretal.
lib. I. de
Electione,
tit. 6. cap.
34. venerabilem, &c.

2. Ratio. Secundò, formæ præstintæ eligendi Regem per communem omnium Procerum consensum mutatio fieri non potuit, nisi auctoritate Sedis Apostolicæ à summo Pontifice, cuius est principaliter & propriè disponere de dignitate S. R. Imperij, & Imperatoris, qui Catholicæ Romanæ Ecclesiæ Advocatus est, & præcipuus Defensor: à quo etiam prior eligendi forma, imò ipsamet Impe-

Imperij translatio, & concessio dimanasse noscitur, & ferè in plena congregatione; inde verisimiliter facta dicitur in Concilio Lugdunensi I. An. 1245. quo tempore Albertus scripsit, & ante quod in vſu non fuit.

Tertiò, multum confirmat præcedentia ^{3. Ratio.} non solum quæ tempore istius Concilij fuit, occasio, & opportunitas corrigendi mala, quæ erant circa Imperatoris, siue electionem, siue, postulante causa, deiectionem, in qua Pontifex difficultates, & magnas sæpe patiebatur à Principum multitudine aduersitates, sed quoque in primis extrema temporis istius necessitas, & præsens malum eminentiorum principum compendio deponendi Fridericum, & eligendi alium.

Cum his omnibus benè etiam congruit, ^{4. Ratio.} quod qui post prædictum Concilium Lugdunense I. floruerunt summi Pontifices, & Principes, posthac aliter loquantur, scilicet de Principibus Electoribus duntaxat; item de certis Principibus Electoribus. Gregorius Papa X. qui annis post illud 26. post Innocentium IV. verò 17. sedere cæpit, causa diuturni quod tunc erat, Interregni, monet *Principes Electores duntaxat*, vt Ecclesiæ, & Imperij satagentes eligant Romanorum Regem.

Papa etiã Clemēs V. qui sedit adhuc feriº in cõcilio generali Viēnēsi A. 1311. & 12. celebrato
expres.

* Clement
lib. 5. tit. 9.
de iureiu-
rando.

expresè dicit ius & potestatem eligendi Regem, ad certos Germanorù Principes ab Ecclesia peruenisse. Oecumenica enim Synodus in qua à summo Pontifice sic statutum prætendimus, repræsentatiua dici solet Ecclesia. * *Romani*, inquit, *Principes Orthodoxæ fidei professores, sacrosanctam Romanam Ecclesiam, cuius caput est Christus Redemptor noster, ad Romanum Pontificem, eiusdem Redemptoris vicarium, feruore fidei, & clara deuotionis promptitudine venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbatione personæ ad Imperialis promptitudinis apicem assumenda, nec non vñtionem, consecrationem, & Imperij coronam accipiunt, vt sua submitterent capita non reputarunt indignum, seque illi & eidem Ecclesie quæ à Græcis Imperium transtulit in Germanos, & à qua ad certos eorum principes ius, & potestas eligendi Regem, in Imperatorem promouendum, peruenit, astringere vinculo iuramenti &c.*

Certis quoque Principibus ius eligendi Romanorum Regem à Sede Apostolica concessum, profitetur post supra dicti Concilij tempus, in sua, quam An. 1303. Kal. Augusti Noribergæ scripsit epistol. ad Papam Bonifacium VIII. Imperator Albertus I. *Sanctissimo in Christo patri, & Domino nostro, Domino Bonifacio diuina prouidentia Sacrosanctæ Romanæ, ac vniuersalis Ecclesie, summo Pontifici, Albertus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus.*

gustus, deuota pedum oscula beatorum. Profiteor
 Beatissime Pater, me bonorum omnium largitori,
 ac vobis, & Sanctæ Ecclesiæ tuæ fore pro innumeris
 misericordijs, & immensis beneficijs obligatū &c.
 Et post pauca: Recognoscens igitur quod Roma-
 num Imperium per Sedem Apostolicam de Græcis
 translatum est in persona magnifici Caroli in Ger-
 manos, & quod uis eligendi Romanorum Regem in
 Imperatorem postmodū promouendum, CERTIS
 Principibus Ecclesiasticis, & secularibus est ab ea-
 dem Sede concessum.

Similia etiam ante dictum Imperatorem
 * Ludouicus II. Princeps Elector Palatinus,
 sub Rodulpho I. Imp. quem primum om-
 nium ab ijs certis principibus contendimus
 electum, in publico suo programmate tan-
 git verba. * Ludouicus Dei gratia Comes Palati-
 nus Rheni, Dux Bauariæ, vniuersis presentem pa-
 ginam inspecturis salutem in authore salutis. Com-
 plectens ab olim sibi Romana Mater Ecclesia, qua-
 dam quasi germana charitate Germaniam, illam
 eo terrenæ dignitatis nomine decorauit, quod est
 super omne nomen temporaliter tantum presiden-
 tium super terram, plantans in ea Principes, tan-
 quam arbores præelectas, & rigans illas gratia
 singulari illud eis dedit incrementum mirandæ po-
 tentiæ, vt ipsius Ecclesiæ autoritate suffulti, velut
 germen electum per ipsorum electionem, illum qui
 frana Romani Imperij teneret germinarent. Hic
 est illud luminare minus in firmamento militantis
 Ecclesiæ,

* apud Ba-
 ron. to. 10.

* Has lite-
 ras ab om-
 nibus si-
 mul impe-
 rii Electo-
 ribus ad
 Rom. Pöt:
 scriptas re-
 citat Car-
 dinalis

Bellarmin.
 de transl.

Imp. lib. 3.
 c. 1. hoc
 exordio:

Nos Princi-
 pes Imperij
 vniuersis
 presentem

paginam
 inspecturis
 &c. nisi

fortè Lu-
 douicus ex
 plenipotē-

tia, & no-
 mine om-
 nium scri-

pserit, sicut
 etiam
 Rudolphus

elegit.

Ecclesie, per luminare maius Christi Vicarium illustratum. Hic est, qui materialem gladium ad ipsius nutum excutit. &c. Sed necesse non est (quæ enim assertionem præcedente dixi hætenus, superabundanter dixi) quæstionem tam nobilem, tantique momenti, & in qua vertitur honor S. Romanæ Ecclesie, omnium fidelium Matris, & gentium Principis, à qua pendet S. Romani Imperij dignitas, & salus, velle nostris definire coniecturis, aut rationibus astruere probabilibus.

AUTHOR CAESAREAE ELECTIONIS PER SEPTEM DVNTAXAT Principes, tres Ecclesiasticos, & quatuor laicos, est Innocentius Papa IV.

V. Positio. **I**GITUR quinto, saluo vniuscuiusque sensu, & arbitrio, certa stat apud me omnino ac indubitata sententia, septenarium Principum Electorum numerum sancivisse, ac instituisse Papam Innocentium IV. in Concilio generali Lugdunensi I. postquam Friderico II. synodaliter excommunicato omnis Imperij potestas, & auctoritas fuit abrogata Anno. 1245. Quod in suis refert & attestatur Chronicis, eodem vixit, & scripsit tempore, Matthæus Parisiensis, qui historiam suam perduxit usque ad